

בשבחי השכל הישר

עזריאל לוי

לימודים ארוך בבתי ספר רבים בארץ, אבל נראה שהכוונה היא לשעות שמרטפות נוספות, כי לא פורסם בציבור כיצד ינוצלו שעות אלו להגברת הישגי התלמידים גם אם קיימות במגירות משרד החינוך תכניות לניצול השעות הנוספות לשיפור הישגי התלמידים, היעדר הדיון הפומבי בהן מעיד על חוסר העניין בכך מצד קובעי המדיניות וההורים באופן פשטני אפשר לומר שעלינו לאמץ את הססמה שהשתמשה בה בעבר החברה להשכרת מכוניות, 'אוויסי', והיא 'אנו מספר שניים ולכן אנו משתדלים יותר'

מבין הפרטים הנזכרים בתוצאות המחקר מעניין לשים לב לנושא המחשבים הדעת נותנת שבמערכת הוראה טובה מחשבים הם אחד הכלים לקידום התלמידים ההשקעה המסיבית במחשבים במערכת החינוך מבוססת על ההנחה שעצם הימצאות המחשבים בבתי הספר תקדם את התלמידים מן המחקר רואים שהימצאות מחשבים בבתי הספר אינה משפרת את הישגי התלמידים כשם ששינה עם ספר מתחת לכת אינה משפרת את רמת הקריאה ישראל נמצאת במקום השני בין הארצות שנכללו במחקר במספר המחשבים בבתיים, ויש להניח שישראל נמצאת גם במקום גבוה במספר המחשבים בבתי הספר, מבלי שהדבר ישתקף בהישגי התלמידים

כאשר דנים בהשפעת המורים על הישגי התלמידים בולטת החשוואה בין שתי העובדות הבאות ישראל היא האלופה בהבדל בין הבנים והבנות, לרעת הבנות, וסגנית האלופה באחוז הנשים מבין המורים סביר היה להניח שאחוז המורות הגבוה ימריץ את הבנות ללמוד, כי יש להן מודלים לחיקוי ייתכן שההסבר למצב הקיים הוא שלמורות יש זימוי עצמי נמוך והדבר מקרין על העידוד שהן נותנות לבנות

במאמר ב'אקונומיסט' משווים בין רמת ההוצאה לתלמיד לבין רמת הישגי התלמידים ברור שזאת השוואה חסרת שחר מעניין היה לראות השוואה של הישגי התלמידים עם משכורות המורים בארצות השונות כאשר משכורות אלו מחושבות באופן יחסי לשכר הממוצע בארצות אלו, ואלו אף לשכר ממוצע של שכירים בעלי השכלה מקבילה לזו של המורים

המחקר שלפנינו הוא מחקר בתחום מדעי החברה ולא במדעי הטבע ומשום כך קשה לנתח את תוצאותיו ולהסיק מהן מסקנות בשיטות מדעיות לכן הכלי העיקרי להחלטות בהוראת המתמטיקה צריך להיות השכל הישר ותוצאות מחקרים כגון זה תפקידן לעזור לשכל הישר

כאשר אנו באים להעריך את מקומה של ישראל בסולם הבינלאומי, התבוננות ראשונה בתוצאות המחקר מראה שאנו נמצאים מעט מעל לממוצע, אבל זאת היא טעות אופטית במחקר בישראל לא השתתפו בתי הספר הערביים והחרדים, ויש להניח שהכללתם הייתה מורידה משמעותית את ממוצע הציונים של ישראל יתר על כן, מבין 100 בתי הספר שנכללו במדגם נתקבלו תוצאות רק מ-45 כמובן שיש סיבות שונות לכך שבתי ספר לא מסרו תוצאות, אבל ברור שמורי בית ספר שרמת תלמידיו גבוהה יגלו יותר התלהבות לעריכת המבחנים מאשר מורי בית ספר שרמת תלמידיו ירודה ייתכן אף שיש בתי ספר שבהם אמנם נערכה הבחינה אבל המנהל החליט לא להעביר את תוצאות המבחנים אחרי שהוא נוכח שתשובות התלמידים לשאלות אינן מניחות את הדעת אפילו אם נניח שקבלה או אי-קבלה של תוצאות מבית ספר הייתה תלויה רק ברמת ארגון טובה של בית הספר, סביר להניח שיש מתאם חיובי בין רמת ארגון טובה לבין רמת הוראה טובה בסיכום אפשר לומר שאילו היו בידי עורכי המחקר תוצאות מכל בתי הספר שנבחרו למדגם, אז היה ממוצע הציונים נמוך יותר, אף ללא צירוף התלמידים הערבים והחרדים

יש להצטער על כך, שפרט למאמרים בודדים בעיתונים לא עורר המחקר תשומת לב בארץ ברור שמה שדרוש הוא מאמץ מוגבר בחינוך בכלל ובהוראת המתמטיקה בפרט כמובן שהיה עדיף אם היה אפשר לחקיש יותר משאבים לפעילויות אלו, אבל גם במסגרת המשאבים הקיימים אפשר לשפר הרבה אחד הדברים הדרושים הוא איתות ברור ופומבי מצד המנהיגות במדינה על חוסר נחת מרמת ההישגים הנוכחית ותביעה להקדשת מאמץ רב יותר בכל הרמות למשל, מדובר כעת רבות על הנהגת יום